

بررسی راهکارهای پیشگیری از اعمال خشونت علیه مأموران پلیس^۱

جواد عارفی نیا^۲

چکیده

هدف این مقاله بررسی و شناسایی راهکارهای پیشگیری از اعمال خشونت علیه مأموران پلیس هنگام اجرای وظیفه است. با استفاده از روش توصیفی - پیمایشی از بین کارکنان نیروی انتظامی ج.ا.ا و شهروندان تهرانی، با استفاده از فرمول کوکران نمونه‌ای به تعداد ۳۰۵ نفر به عنوان نمونه انتخاب و پرسشنامه بین آنان توزیع گردید. سپس نتایج با استفاده از مقیاس معتبر مورد سنجش قرار گرفت. داده‌ها با استفاده از آمار توصیفی و استنباطی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در این تحقیق ابتدا بیش از ۶۰ راهکار پیشگیری از اعمال خشونت از تحقیقات و مقالات علمی معتبر استخراج، و با نظر تنی چند از اساتید حقوق و تعدادی از خیرگان و مسئولان نیروی انتظامی ۳۱ مورد از آنها انتخاب شد. پس از طراحی پرسشنامه و توزیع آن بین ۱۵۰ نفر از طیفهای گوناگون مأموران پلیس راهور و پلیس پیشگیری قرار گرفت. هم‌چنین ۱۵۵ نفر از افسار گوناگون شهروندان تهرانی نیز گروه دوم پاسخ‌دهندگان را تشکیل دادند. نتایج نشان داد بهترین روش پیشگیری از اعمال خشونت علیه مأموران پلیس هنگام اجرای وظیفه از نظر هر دو گروه پاسخ‌دهنده روشهای پیشگیری اجتماع محور است و این موضوع نشان می‌دهد که از نظر آنان پیشگیری اجتماعی از سایر روشهای پیشگیری (پیشگیری وضعی) مؤثرتر است.

واژگان کلیدی

مأموران پلیس، خشونت علیه پلیس، پیشگیری، پیشگیری اجتماعی، پیشگیری وضعی.

۱. تاریخ دریافت: ۹۰/۱۰/۳ تاریخ پذیرش: ۹۰/۱۲/۱۷

۲. کارشناس ارشد حقوق، پست الکترونیکی: g.arefinia@gmail.com

مقدمه

پیشگیری از جرائم همواره آسانتر و کم هزینه‌تر از پیگیری و پی جویی جرائم است. از زمانهای گذشته خشونت و خشونت طلبی یکی از مهمترین مشکلات اجتماعی بشر بوده است. در گذشته این تفکر بود که با شدت عمل و مجازاتهای سنگین می‌توان از گسترش جرم جلوگیری کرد، لیکن مطالعات دهه‌های اخیر و اطلاعات گردآوری شده از سراسر جهان ناکامی سامانه عدالت کیفری را در حل مشکل جرم و مهار جرائم و بی‌نظمی نمایان می‌سازد. بر این اساس دیگر بار دانشمندان توجه خود را به پیشگیری از جرم معطوف داشته‌اند؛ زیرا پیشگیری بسیار آسانتر و کم هزینه‌تر از اصلاح یا درمان و مجازات است (میرمحمدصادقی، ۱۳۷۴: ۲۵۵).

بین جرائم، اعمال خشونت از جمله جرائمی است که در تمامی دوره‌ها به عنوان پدیده‌ای مجرمانه مورد تنفر و انزجار عمومی بوده است و امنیت عمومی را بشدت به خطر می‌اندازد. حال اگر این اعمال خشونت در برابر خود حافظان نظم و امنیت یعنی مأموران نیروی انتظامی رخ دهد، قطعاً تأثیر منفی آن بر امنیت و از بین بردن احساس امنیت که از خود امنیت مهمتر است، بسیار بیشتر خواهد بود؛ لذا متصدیان و مسئولان امنیت عمومی جامعه، که طبق قانون مسئول برقراری نظم و امنیت همه آحاد جامعه و حفظ آن در همه سطوح هستند، باید برای این امر چاره‌ای بیندیشند.

با توجه به این نکات و امعان نظر به اینکه اگر در خصوص پیشگیری از اعمال رفتارهای خشونت آمیز علیه مأموران پلیس هنگام وظیفه چاره‌ای اندیشیده نشود، ممکن است بروز این نوع از رفتارها در طولانی مدت به تبدیل آنها به الگوی رفتاری در زمان برخورد با مأموران پلیس منجر گردد لذا محقق در این تحقیق در پی یافتن راهکار پیشگراانه مناسبی به منظور جلوگیری از این فعل و انفعال تبدیل برآمده است.

۱. پیشینه تحقیق

در کشور ما تاکنون تحقیقات زیادی در زمینه خشونت و رفتارهای خشونت‌آمیز صورت گرفته است و لیکن این تحقیقات بیشتر یک جنبه از رفتارهای خشونت‌آمیز را (بر اساس طیف قربانیان) مورد بررسی قرار داده‌اند که از مهمترین آنها می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

- خشونت علیه زنان در ایران (مهرانگیز کار، ۱۳۸۰، انتشارات روشنگران)
 - آمارهای تکان‌دهنده درباره خشونت علیه زنان در ایران (ژیلا بنی یعقوب، ۱۳۸۴، کانون زنان ایرانی)
 - بررسی عامل‌های جامعه‌شناختی خشونت و پرخاشگری تماشاگران فوتبال (محمد مهدی رحمتی - علیرضا محسنی تبریزی، ۱۳۸۲، مجله المپیک شماره ۲۴)
 - پیش‌بینی و کنترل جرایم خشونت‌بار (محمد فرجیها، زمستان ۱۳۸۶، فصلنامه کارگاه)
 - وظایف پلیس در قبال زنان بزه دیده خشونت خانوادگی (رضا رنگرز، تابستان ۱۳۸۹، فصلنامه مطالعات پیشگیری از جرم)
 - بررسی ریشه‌های خشونت و بی‌ثباتی در ایران (ابوالفضل دلآوری، پایان‌نامه مقطع کارشناسی ارشد، ۱۳۷۸، دانشگاه تهران)
 - جایگاه خشونت در حقوق کیفری (محمدعلی طاهری بجد، پایان‌نامه مقطع کارشناسی ارشد، ۱۳۸۱، دانشگاه تربیت مدرس)
 - عوامل موثر بر خشونت دانش‌آموزان دبیرستان‌های پسرانه شهر تهران (امین زارعی، پایان‌نامه مقطع کارشناسی ارشد، ۱۳۸۳، دانشگاه شهید بهشتی) و....
- برابر بررسی‌های صورت گرفته تنها یک مورد تحقیق رسمی و بدون طبقه‌بندی دسترسی، در خصوص میزان خشونت در جامعه، در کشور ما صورت گرفته است. این تحقیق که به صورت یک نظرخواهی می‌باشد توسط مرکز تحقیقات و مطالعات و سنجش برنامه‌ای سازمان صدا و سیما در تاریخ ۱۳۷۵/۲/۱۳ انجام شده است.
- جامعه آماری این تحقیق ۶۰۱ نفر از شهروندان تهرانی می‌باشد که به صورت نمونه‌گیری تلفیقی انتخاب شده‌اند و همه آنها بیش از ۱۵ سال سن دارند. در این تحقیق سئوالاتی در خصوص خشونت و رفتارهای خشونت‌آمیز از پرسش‌شوندگان شده که نتایج آن بشرح ذیل می‌باشد:

* آیا تاکنون موضوعی باعث شده است که از کوره در بروید و خشمگین شوید؟

* کجا خشمگین شدید؟

* غالباً در چه مواقعی خشمگین می‌شوید؟

* خشم خودتان را چگونه ابراز می‌کنید؟

- * به نظر شما در جامعه ما چقدر خشونت وجود دارد؟
- * آیا با کتک زدن دیگران در هنگام بروز اشتباه یا خطا موافقید؟
- * اگر روزی یک نفر به شما سیلی بزند چکار می‌کنید؟
- * کدام عوامل را در بروز خشونت یا کتک‌کاری در جامعه موثر می‌دانید؟
- * آیا تا به حال کسی را کتک زده‌اید؟

بررسی فوق نشان می‌دهد که در زمینه خشونت مأموران پلیس کار کمی صورت گرفته و این مقاله می‌تواند در ارائه راهکارهای در پیشگیری از آن کمک نماید.

۲. اهمیت و ضرورت تحقیق

امروز بر کسی پوشیده نیست که نیروی انتظامی در خط مقدم برخورد با جرائم و مجرمان قرار دارد و گستره خدماتی آن نیز سرتاسر پهنه جغرافیایی کشور را در بر می‌گیرد. این موضوع خود زمینه ارتباط مأموران نیروی انتظامی را با اقشار مختلف جامعه کرده است که هر یک ویژگیهای رفتاری خاص، خود را با توجه به این مسئله از یک سو مسئولان نیروی انتظامی باید به کمک سایر نهادهای مرتبط به گونه‌ای مأموران خود را آماده سازند که توان قرار گرفتن در هر وضعیت ارتباطی را داشته، و مهارت کافی را به منظور کنترل وضعیتهای متفاوت داشته باشند و از سوی دیگر نهادهای اجتماعی نیز باید فرهنگ صحیح چگونگی برخورد با مأموران پلیس را به شیوه‌های گوناگون به شهروندان آموزش دهند. واضح است که مأموران نیروی انتظامی هنگامی که اخلاق حسنه اسلامی را رعایت می‌کنند، باید وظایف خود را به نحو احسن و با قاطعیت کامل انجام دهند؛ هم‌چنین باید با شناخت رفتار مراجعه‌کنندگان به پلیس و متخلفان، به چرایی رفتارهای خشونت‌آمیز آنها نسبت به پلیس پرداخته شود و این مسئله که چرا افراد به اعمال خشونت به عنوان راهکار و روش‌هایی از موقعیت پیش‌آمده رو می‌آورند، قابل تأمل است. این تحقیق به دنبال این است که با نگاهی آسیب‌شناسانه و بهره‌گیری از پژوهشها و نظریه‌ها به شناسایی راهکارهای مؤثر پیشگرانه از رفتارهای خشونت‌آمیز علیه مأموران پلیس هنگام اجرای وظیفه دست یابد.

۳. اهداف تحقیق

هدف اصلی

- ✓ هدف اصلی این تحقیق بررسی و شناسایی راهکارهای پیشگیری از اعمال خشونت علیه مأموران پلیس هنگام اجرای وظیفه است.

اهداف فرعی

- ✓ بررسی و شناسایی راهکارهای مؤثر پیشگیری اجتماعی از اعمال خشونت علیه مأموران پلیس
- ✓ بررسی و شناسایی راهکارهای مؤثر پیشگیری وضعی از اعمال خشونت علیه مأموران پلیس

۴. سؤالات تحقیق

سؤال اصلی

- ✓ بهترین و موثرترین راهکارهای پیشگیری از اعمال خشونت علیه مأموران پلیس هنگام اجرای وظیفه کدام است؟

سؤالات فرعی

- ✓ بهترین و موثرترین راهکار پیشگیری اجتماعی از اعمال خشونت علیه مأموران پلیس هنگام اجرای وظیفه کدام است؟
- ✓ بهترین و موثرترین راهکار پیشگیری وضعی از اعمال خشونت علیه مأموران پلیس هنگام اجرای وظیفه کدام است؟

۵. مروری بر ادبیات نظری

۱-۵. خشونت

در علوم اجتماعی، «خشونت و پرخاشگری» به رفتاری اطلاق می‌شود که هدف آن صدمه زدن به خود و دیگران است (تبریزی، ۱۳۸۱: ۹۵).

برخی خشونت را واکنشی غریزی به ناکامی و رقابت برای دستیابی به منابع می‌دانند که عمدتاً از طریق برخورد بدنی تجلی می‌یابد (آرژیل، ۱۹۹۳: ۷۴). «اریک فروم» همه رفتاری را که سبب آسیب رساندن به شخص، شیء یا جانور دیگر می‌شود یا با چنین قصدی

صورت گیرد، خشونت می‌نامد (فروم، ۱۳۶۱: ۱۴۱). اسمیت و بوند (۱۹۹۳: ۲۱۷) خشونت را هر نوع رفتاری تعریف می‌کنند که به دیگری آسیب وارد می‌سازد. ارونسون (۱۳۶۹: ۸۲) خشم و پرخاشگری را عملی می‌داند که هدفش اعمال صدمه، آسیب و رنج است. در تعریفی دیگر از خشونت چنین آمده است: هر نوع رفتاری که معطوف به آسیب رساندن یا اعمال صدمه به فرد دیگر است و به رغم میل وی صورت می‌گیرد (بارون، ۱۹۹۴: ۲۱۳). فرهنگ حقوقی Black خشونت را استفاده نابجا، غیرقانونی و تعرض‌آمیز قدرت تعریف می‌کند. یک نوع آن اجبار غیرقانونی است که علیه آزادی و حقوق عمومی به کار برده می‌شود و در ارتباط با جرائم خشونت‌آمیز به جرائمی اشاره دارد که جرائم فیزیکی یا جسمی بی‌نهایت شدیدی را دارد و این وصف به‌عنوان شخصیت و ساختار مجرمانه بودن این عمل، ضروری دانسته شده است؛ مانند قتل، تجاوز به عنف، کتک زدن و ... (مشروطه، ۱۳۷۸: ۱۸).

کاکلی (۱۹۹۸: ۶۸) در تعریفی نسبتاً جامع از خشونت آن را چنین تعریف می‌کند: خشونت ناظر به رفتاری است که با نیت تخریب اموال یا صدمه زدن به شخص دیگر انجام می‌شود و متضمن بی‌توجهی محض به سلامت دیگران و احتمالاً خود است؛ پیامدهای خشونت ممکن است فیزیکی یا روانشناسانه باشد. وی آن گاه در تعریف خشونت و تمایز آن از پرخاشگری به کنش فیزیکی اشاره می‌کند: خشونت، کنشی فیزیکی است که با بی‌توجهی کامل به سلامت خود و دیگران یا به منظور آسیب رساندن به شخص دیگر یا تخریب دارایی‌ها انجام می‌شود.

به طور کلی در تبیین چیستی خشونت، تعریف مورد وفاقی نیست؛ این بدان سبب است که هر سی از پایگاه فکری، فرهنگی و اجتماعی خاص به خشونت نگریسته و یا در مقام تعریف، گونه و یا عرصه ویژه‌ای از خشونت را در نظر داشته است.

از نظر محقق نیز با توجه به تعاریفی که مطرح شد، می‌توان خشونت و پرخاشگری را از نظر مفهومی به عنوان کنش و عملی در نظر گرفت که از جانب فرد یا افرادی و از روی اراده و آگاهی به‌منظور آسیب‌رسانی فیزیکی یا روحی به دیگران انجام می‌پذیرد. افزون بر اینکه در تعریف خشونت و پرخاشگری به مفهوم بی‌توجهی به پیامدهای عمل نیز تأکید می‌شود که به آسیب‌دیدگی دیگران یا خود منجر می‌گردد. بنابراین خشونت با رفتار، کنش و کاربرد نیروی فیزیکی آسیب‌زا مشخص می‌گردد؛ هم‌چنین خشونت را می‌توان به

مثابه تجلی افراطی و شدید خشم و عصبانیت به شکل احساسی یا کلامی در نظر گرفت. عنصر ذاتی خشونت را پرخاشگری شکل می‌دهد که می‌توان آن را به عنوان واکنش ارادی فرد یا گروه در تحمیل و وارد ساختن آسیب، درد و رنج به افراد دیگر در نظر گرفت. مفهوم خشونت براساس نظر سازمان بهداشت جهانی^۱:

خشونت، استفاده عمدی از نیرو یا قدرت فیزیکی یا تهدید یا تمایل بر روی خود یا شخص دیگر یا بر گروه یا اجتماع است که می‌تواند بدون صدمه یا با احتمال زیاد موجب ایجاد جراحت، مرگ، صدمه‌های روحی و روانی و نقصان رشد یا محرومیت شود. همان‌طور که از این مطالب در خصوص مفهوم خشونت پیداست، خشونت انواع مختلفی دارد و به گونه‌های متفاوتی ممکن است روی دهد. انجمن مبارزه با آسیبه‌های رفتاری، خشونت را به شکل ذیل تقسیم کرده است:

- ✓ خشونت فیزیکی از ضرب و شتم گرفته تا قتل
- ✓ خشونت کلامی از داد و فریاد، تحقیر کلامی، دشنام گرفته تا تهدید
- ✓ خشونت اجتماعی هرگونه ایجاد محدودیت در برقراری روابط اجتماعی با افراد دیگر
- ✓ خشونت اقتصادی تخریب اموال
- ✓ خشونت نظامی حمله نظامی به کشورهای متخاصم
- ✓ خشونت سیاسی مبارزه از طریق سیاسی (انجمن مبارزه با آسیبه‌های رفتاری، ۱۳۸۴: ۱۲).

۲-۵. پیشگیری

پیشگیری به مجموعه وسایل و ابزارهایی اطلاق می‌شود که دولت برای مهار بهتر بزهکاری از طریق حذف یا محدود کردن عوامل جرم‌زا یا از طریق اعمال مدیریت مناسب نسبت به عوامل محیط فیزیکی و محیط اجتماعی موجد فرصتهای جرم، مورد استفاده قرار می‌دهد (نجفی ابرندآبادی، ۱۳۸۳: ۷۴۰). جرم شناسان و حقوقدانان، تاکنون پیشگیری را به شیوه‌های مختلفی تقسیم کرده‌اند که رایجترین آن تقسیم پیشگیری به دو نوع اجتماعی و وضعی است. در این پژوهش نیز با توجه به اینکه این نوع از تقسیم‌بندی از پیشگیری مورد توجه قرار گرفته است در ادامه این بخش به چستی مفهوم این دو نوع از پیشگیری پرداخته می‌شود.

۵-۲-۱. پیشگیری اجتماعی

همه روزه در دنیا میلیونها انسان تحت تأثیر هیجانهای شدید و خشمهای آنی و کور به اعمالی نظیر فحاشی، نزاع، چاقوکشی، تیراندازی، جنایت، آتش‌سوزی، ویرانگری و ... مبادرت می‌کنند. شگفتی در اینجا است که قریب به اتفاق همین افراد، پس از ایجاد حادثه، غرق در تعجب، حیرت و تأسف می‌گردند و می‌فهمند این واکنش‌های وحشتناک چگونه، چه طور و با چه نیروی اراده‌ای صورت گرفته است و حتی گاهی باور ندارند که خود باعث این حوادث غیرقابل قبول، حیرت‌انگیز و وحشتناک بوده‌اند. زمانی به خود می‌آیند که کار از کار گذشته و دیگر تأسف و پشیمانی، چاره‌ساز نیست، پس بی‌دلیل نبوده است که «فیثاغورس» بیش از دو هزار سال پیش گفته است: «خشم با دیوانگی آغاز می‌شود و با پشیمانی پایان می‌پذیرد».

تا کنون تعاریف متعددی از پیشگیری اجتماعی از جرم توسط جرم‌شناسان ارائه شده است. مرکز بین‌المللی پیشگیری از جرم، پیشگیری اجتماعی از جرم را این گونه تعریف کرده است: «هر چیزی که بزهکاری، خشونت و ناامنی را از طریق هدفگیری موفقیت‌آمیز علل شناخته شده جرم (از طرق علمی)، کاهش دهد» (محمدنسل، ۱۳۸۶: ۳۲).

کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس شورای اسلامی نیز پیشگیری اجتماعی را این گونه تعریف کرده است: «پیشگیری اجتماعی، تدابیر و روشهای آموزشی، فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی دولت، نهادها و سازمانهای غیردولتی و مردمی در زمینه سالم‌سازی محیط اجتماعی و محیط فیزیکی برای حذف یا کاهش عوامل اجتماعی وقوع جرم است.»^۱ برخی جرم‌شناسان نیز معتقد هستند که در پیشگیری اجتماعی، جامعه برای «حالت‌های خطرناک و وضعیت‌های جرم‌زا» مقرراتی پیش‌بینی می‌کند که از جنبه پیشگیرانه برخوردارند (نجفی ابرندآبادی، ۱۳۸۳: ۴۹۸). در همه این تعاریف، تغییر وضعیت اجتماعی به عنوان راهبرد اصلی پیشگیری اجتماعی شناخته شده است.

با توجه به نگرشهای متفاوت نسبت به عوامل اجتماعی جرم، تقسیم‌بندی‌ای مختلفی از پیشگیری اجتماعی ارائه شده است. از یک نظر پیشگیری اجتماعی از جرم به پنج زمینه تقسیم شده است:

۱. این تعریف در بند الف ماده یک لایحه پیشگیری از جرم ارائه شده است.

- پیشگیری اوان کودکی یا پیشگیری رشدمدار
 - پیشگیری از طریق رویکرد توسعه اجتماعی
 - پیشگیری از طریق تمرکز بر نهادهایی مانند مدرسه یا مشاغل به جای تمرکز بر افراد
 - پیشگیری از طریق انحراف مسیر بزهکاری گروه‌های در معرض خطر
 - پیشگیری از طریق تغییر ارزش‌های اجتماعی توسط رسانه‌های مکتوب و غیرمکتوب
- با توجه با آنچه بیان شد واقعیتی است که بزهکاری تابع تحول جامعه است. از این رو مشاهده می‌شود در جوامع روستایی که نظارت و کنترل اجتماعی قویتر است، بزهکاری نیز به همان اندازه ضعیفتر است؛ زیرا در این اجتماعات پایه‌های دین و پایبندی به ارزشهای اخلاقی قویتر است. در جوامع شهری افزایش نابرابریها، انواع نابسامانیهای اجتماعی و اقتصادی، بیکاری، حاشیه‌نشینی بخشی از مردم، نبودن امنیت مالی و حقوقی، تورم، عدم دسترسی به امکانات مساوی برای استفاده از فرصتهای آموزشی، بهداشتی و... زمینه مساعد را برای ارتکاب جرم و گسترش فعالیتهای بزهکارانه پراکنده یا سازمان‌یافته هموار می‌سازد؛ لذا برای پیشبرد پیشگیری اجتماعی از خشونت با توجه به یک یا چند هدف معین باید کارایی هر تدبیر مورد بررسی قرار گیرد تا با حداقل هزینه، بهترین نتایج به دست آید.

۵-۲-۲. پیشگیری وضعی

از پیشگیری وضعی تاکنون تعاریف متعددی ارائه شده است. مرکز بین‌المللی پیشگیری از جرم، پیشگیری وضعی را افزایش تلاش لازم و خطر ارتکاب برای بزهکاران بالقوه از طریق اقداماتی نظیر سخت‌تر کردن هدف، کنترل دسترسی و نظارت و هم‌چنین کاهش منافع جرم (به وسیله از دسترس خارج کردن آماج جرم و از بین بردن انگیزه‌ها)، معرفی کرده است. برخی جرم‌شناسان، پیشگیری وضعی از جرم را علت‌شناسی جرم در خارج از شخصیت مجرم می‌دانند و معتقدند که پیشگیری وضعی، اقدامات غیرکیفری است که معادله جرم را به هم می‌زند و هزینه بزه را زیاد می‌کند به گونه‌ای که بزهکار بالقوه از ارتکاب جرم صرف‌نظر کند (نجفی ابرندآبادی، ۱۳۸۳: ۴۹۸)؛ به بیان دیگر در پیشگیری وضعی هدف این است که به دنبال شناخت این واقعیت باشیم که خارج از بزهکاران و محیط‌های مجرمانه، چه موقعیتهای وضعی‌هایی در ذهن آنان وسوسه ارتکاب جرم را به وجود می‌آورد تا با شناسایی آنها به پیشگیری از وقوع جرم بپردازیم (نجفی ابرندآبادی، ۱۳۸۳: ۸۳۲).

فنون پیشگیری وضعی در سال ۱۹۹۳ توسط کلارک^۱ در پنج دسته ارائه شد که شامل ۲۵ شیوه برای پیشگیری از انواع جرائم بود. هر یک از این سه گروه نیز خود به چهار فن تقسیم می‌شد. در پاسخ به انتقاد ورتلی از پیشگیری وضعی از جرم، کورنیش و کلارک روش‌ها را با افزودن دسته پنجمی تحت عنوان «کاهش تحریکها» به ۲۵ روش افزایش، و برخی اصلاحات دیگر نیز در دسته‌بندی آنها انجام دادند (نسل، ۱۳۸۷: ۳۱). جدول ذیل بیان کننده این ۲۵ شیوه پیشگیری وضعی است که توسط کلارک ارائه گردیده است:

جدول شماره (۱): فنون پیشگیری وضعی از جرم

افزایش زحمت	افزایش خطرها	کاهش منافع جرم	کاهش تحریک	حذف بهانه‌ها
۱. سخت کردن آماج جرم - قفل فرمان اتومبیل - شیشه‌های ضد سرقت	۶. توسعه محافظت - از بین بردن محل‌های نفوذ - مراقبت همسایگی	۱۱. نهان کردن آماج جرم دفتر راهنمای تلفن بدون تعیین جنسیت ممنوع بودن پارک ماشین در خیابان	۱۶. کاهش ناکامی و فشار - صف بندی کارآمد - روشنایی آرام بخش	۲۱. وضع قواعد - قراردادهای اجاره - ثبت نام هتل
۲. کنترل دسترسی به آماج جرم - در دژبانی - تلفن‌های هماهنگی ورود	۷. کمک به نظارت طبیعی - اصلاح نور خیابان - تقویت مراقبت همسایگی	۱۲. از دسترس خارج کردن آماج جرم - رادیوهای قابل جدا شدن از ماشین - کارتهای تلفن	۱۷. پرهیز از سبزه - کرایه تاکسی مقطوع - کاهش ازدحام در مراکز فساد	۲۲. راهنمایی قبلی - "پارک نکنید." - "ملک خصوصی"
۳. غریبال خروجی‌ها - خروج با برگه - برچسب الکترونیکی کتابها	۸. کاهش گمنامی - کارت شناسایی رانندگان تاکسی - علامتهای «رانندگی من چگونه است؟»	۱۳. مشخص کردن اموال - نشانه گذاری اموال - مدارک خودرو	۱۸. کاهش تحریک هیجانی - کنترل عکسهای مستهجن - جلوگیری از کار اشخاص منحرف با کودکان	۲۳. تحریک وجدان - تابلوهای سرعت کنار جاده - «کش رفتن دزدی است.»
۴. منحرف کردن بزهکاران از آماج جرم - بستن خیابانها در مناطق فرمز - توالتهای مردانه و زنانه	۹. استفاده از مدیران محلی در پیشگیری - آموزش کارکنان برای پیشگیری از جرم - حمایت از شبهگردهای محلات	۱۴. برهم زدن بازار غیرقانونی - کنترل سمساریها - صدور جواز برای دست فروشهای خیابانی	۱۹. خنثی کردن فشار روانی - "احمق‌ها پس از خوردن مشروب رانندگی می‌کنند." - "نه گفتن چیز خوبی است"	۲۴. کمک به هماهنگی - برانکارد - توالتهای عمومی
۵. کنترل وسایل تسهیل جرم - شیشه‌های مشروب نشکن - چسباندن عکس روی کارت اعتباری	۱۰. تقویت نظارت رسمی - دوربین کنترل سرعت - دوربین مداربسته در مراکز شهر	۱۵. از بین بردن سود - بر چسب چایی اموال - پاک کردن دیوار نویسی مستهجن	۲۰. نهی از تقلید - ترمیم سریع خرابکاریها - تراشه‌های الکترونیکی در تلویزیونها	۲۵. کنترل مواد مخدر - الکل - وجود الکل سنج تنفسی در مراکز فساد - فعالیتهای بدون مصرف الکل

1. Clark

۶. روش شناسی

این تحقیق، کاربردی و روش آن، توصیفی (میدانی و پیمایشی) است که در آن پژوهشگر تلاش می‌کند بهترین و مؤثرترین راهکارهای پیشگیرانه از اعمال رفتارهای خشونت آمیز علیه مأموران پلیس هنگام اجرای وظیفه را شناسایی کند.

جامعه آماری تحقیق، کارکنان پلیس پیشگیری و پلیس راهور فرماندهی انتظامی تهران بزرگ و شهروندان شهر تهران هستند که با عددگذاری در فرمول کوکران، حجم نمونه با ضریب اطمینان ۹۵٪ برابر با ۳۰۵ نفر محاسبه شد (۱۵۰ نفر از کارکنان پلیس پیشگیری و پلیس راهور ناجا، ۱۵۵ نفر از اقشار گوناگون شهروندان تهرانی) که به روش تصادفی، پرسشنامه تهیه شده بین آنها توزیع، و پس از تکمیل ۳۰۵ عدد پرسشنامه جمع آوری گردید.

۶-۱. روش و ابزار گردآوری اطلاعات

به منظور پاسخگویی به سؤالات تحقیق از روش کتابخانه‌ای و روش میدانی استفاده شده است. از روش کتابخانه‌ای برای جمع آوری اطلاعات مورد نیاز در زمینه ادبیات تحقیق استفاده و با مطالعه کتّابها، مقالات و تحقیقات دیگر پژوهشگران، اطلاعات مورد نیاز جمع‌آوری گردیده است. با توجه به این تحقیق، توصیفی است همچون بسیاری از مطالعات توصیفی دیگر برای جمع آوری اطلاعات مورد نظر از پرسشنامه استفاده شده است. سؤالات پرسشنامه از نوع بسته با طیف پنج گزینه‌ای لیکرت از گرایش خیلی زیاد تا خیلی کم است. پس از تعیین شاخصهای مربوط به متغیرهای تحقیق در مجموع ۳۴ سؤال طراحی، و پاسخ پنج گزینه‌ای بر اساس طیف لیکرت به ترتیب خیلی زیاد، زیاد، متوسط، کم و خیلی کم پیش بینی شد.

۶-۲. روایی و پایایی

در این تحقیق برای افزایش روایی محتوای پرسشنامه از روشهای ذیل استفاده شده است:
الف- استفاده از نظر اساتید دانشگاهی و کارشناسان امور پژوهشی و مسئولان خبره پلیس
ب- مطالعه پرسشنامه‌های مشابه، مقالات، کتابها و مجلات
برای برآورد پایایی پرسشنامه از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده است. ضریب آلفای محاسبه شده از طریق نرم افزار spss، $\alpha = 0.9373$ است. بنابراین می‌توان گفت که ابزار اندازه‌گیری از پایایی لازم برخوردار است.

۷. روش تجزیه و تحلیل

به منظور بررسی نتایج پرسشنامه‌ها، ابتدا گزینه‌های مربوط به سؤالات کدگذاری، و برای گزینه‌های خیلی کم، کم، متوسط، زیاد، خیلی زیاد به ترتیب اندازه‌های عددی از ۱ تا ۵ در نظر گرفته، و سپس داده‌های پرسشنامه وارد رایانه شد و با استفاده از نرم افزار SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. به منظور توصیف یافته‌ها از جدولهای توزیع فراوانی، نمودار، میانگین، انحراف معیار و برای استنباط آماری از نرم افزار SPSS استفاده شده است.

۸. جمعیت شناختی تحقیق

۸-۱. جنسیت

به ترتیب در پلیس ۴۵/۶ درصد از افراد مرد، ۳/۶ درصد زن هستند و در خصوص مردم نیز ۳۸/۴ درصد مرد و ۱۲/۵ درصد زن بوده‌اند.

۸-۲. سن

به ترتیب در گروه پلیس ۲۶ تا ۳۰ سال ۱۳/۱ درصد و بالاتر از ۴۰ سال ۴/۹ درصد بوده‌اند و در گروه مردم نیز ۲۶ تا ۳۰ سال ۲۲ درصد و بالاتر از ۴۰ سال ۶/۶ درصد بوده‌اند.

۸-۳. وضعیت تأهل

به ترتیب در پلیس ۳۲/۱ درصد از افراد متأهل، ۱۷/۰ درصد مجرد و در گروه مردم نیز ۳۸/۷ درصد از افراد متأهل، ۱۱/۸ درصد مجرد و ۰/۳ درصد جزء سایر بوده‌اند.

۸-۴. درجه (مختص پاسخ دهندگان پلیس)

به ترتیب ۴۲/۷ درصد از افراد افسر جزء، ۲۶/۰۷ درصد درجه‌دار، ۱۵/۳ نیز افسر ارشد، ۱۱/۳ درصد افسر وظیفه و ۴/۷ درصد درجه‌دار وظیفه بوده‌اند.

۸-۵. میزان تحصیلات

به ترتیب در گروه پلیس ۲/۳ درصد بالاتر از کارشناسی ارشد و ۱/۳ درصد زیر دیپلم و در گروه مردم ۱/۶ درصد بالاتر از کارشناسی ارشد و ۳/۰ درصد زیر دیپلم بوده‌اند.

۸-۶. سابقه استخدام

به ترتیب در گروه پلیس ۱۸/۴ درصد زیر ۵ سال و ۷/۵ درصد بالاتر از ۲۰ سال و در پاسخ‌دهندگان گروه مردم نیز ۱۹/۰ درصد زیر ۵ سال و ۲/۳ درصد بالاتر از ۲۰ سال سابقه استخدام و خدمت داشته‌اند.

۸-۷. رسته خدمتی (مختص پاسخ‌دهندگان پلیس)

به ترتیب ۴۲/۰ درصد رسته راهور و ۲۶/۰ درصد اداری و ۲۲/۷ درصد انتظامی و ۸/۷ درصد اطلاعات و ۰/۷ درصد رسته آگاهی داشته‌اند.

۸-۸. سابقه خدمت انتظامی (مختص پاسخ‌دهندگان پلیس)

به ترتیب ۵۲/۷ درصد زیر ۵ سال و ۲۱/۳ درصد ۵-۱۰ سال و ۱۰/۰ درصد ۱۱-۱۵ سال و ۸/۷ درصد ۱۶-۲۰ سال و ۷/۳ درصد بالاتر از ۲۰ سال سابقه خدمت انتظامی داشته‌اند.

۸-۹. نوع اشتغال (مختص پاسخ‌دهندگان مردمی)

به ترتیب ۷۲/۳ درصد از افراد شغل دولتی یا خصوصی، ۱۹/۴ درصد دولتی و ۸/۴ نیز دارای شغل آزاد بوده‌اند.

۸-۱۰. محل اشتغال (مختص پاسخ‌دهندگان مردمی)

به ترتیب ۷۴/۲ درصد شرکتهای خصوصی و ۲۵/۸ درصد سایر بوده‌اند.

۹. یافته‌های تحقیق

الف- بهترین و مؤثرترین راهکارهای درون سازمانی (ناجا) پیشگیری اجتماعی از اعمال خشونت علیه مأموران پلیس هنگام اجرای وظیفه کدام است؟

جدول (۲) نشان‌دهنده نظر پاسخ‌دهندگان در خصوص میزان تأثیر راهکارهای درون سازمانی پیشگیری اجتماعی از اعمال خشونت علیه مأموران پلیس می‌باشد.

به منظور روشن شدن وضعیت تفاوت و هم‌چنین ترتیب و اولویت گویه‌های مطرح شده از آزمون رتبه‌ای فریدمن استفاده شد که نتیجه آن در جدول شماره (۲) نشان داده شده است.

جدول (۲): نتایج آزمون واریانس فریدمن عوامل درون سازمانی پیشگیری اجتماعی از اعمال خشونت علیه مأموران پلیس بر اساس نظر پاسخ دهندگان

مرتبه میانگین	واریانس	انحراف استاندارد	میانگین	مجموع امتیازات	عوامل
۱۷.۷۷	۰.۷۹۴	۰.۸۹	۴.۲۴	۱,۲۹۳	تقویت آستانه تحمل پلیس در برابر ناملازمات محیطی
۱۶.۸۸	۰.۹۰۶	۰.۹۵	۴.۱۳	۱,۲۶۱	آموزش حقوق شهروندی به مأموران پلیس
۱۶.۲۵	۱.۱۳۵	۱.۰۷	۴.۰۵	۱,۲۳۶	مهارت افزایی (ارتقای آموزشهای تخصصی مأموران پلیس)
۱۶.۱۸	۰.۸۹۹	۰.۹۵	۴.۰۹	۱,۲۴۸	تدوین، تشریح و آموزش اختیارات پلیس و نیز حقوق شهروندان به مأموران پلیس
۱۶.۱۶	۰.۸۸۲	۰.۹۴	۴.۰۵	۱,۲۳۵	آموزش چگونگی برخورد با شهروندان و چگونگی تکریم ارباب رجوع به مأموران پلیس
۱۴.۸	۱.۰۲۹	۱.۰۱	۳.۹۳	۱,۲۰۰	برگزاری جلسات نوبه ای و توجیه رسانه ها به صورت مستمر از طریق مبادی ذی ربط در ناجا (مانند معاونت اجتماعی و ارشاد)
۱۴.۵۶	۱.۲۲۷	۱.۱۱	۳.۸۶	۱,۱۷۷	آموزش چگونگی مدیریت و کنترل روانی افراد عصبی و خشن به مأموران پلیس
۱۲.۹۲	۱.۱۲۷	۱.۰۶	۳.۷۴	۱,۱۴۱	تقویت قدرت تمایز متهمان از سایر مراجعان و آموزش چگونگی برخورد متناسب با هر یک از آنها به مأموران پلیس

مقایسه مرتبه میانگین مؤلفه‌های مطرح شده در جدول (۲) نشان می‌دهد که بیشترین رتبه مربوط به تقویت آستانه تحمل پلیس در برابر ناملازمات محیطی با میانگین رتبه ۱۷,۷۷ می‌باشد و کمترین آن مربوط به تقویت قدرت تمایز متهمان از سایر مراجعان و آموزش چگونگی برخورد متناسب با هر یک از آنها به مأموران دولت با مرتبه میانگین ۱۲,۹۲ می‌باشد.

ب- بهترین و مؤثرترین راهکارهای برون سازمانی (ناجا) پیشگیری اجتماعی از اعمال خشونت علیه مأموران پلیس هنگام اجرای وظیفه کدام است؟

جدول (۳)، نشاندهنده نظر پاسخ دهندگان در خصوص میزان تأثیر هشت راهکار برون سازمانی پیشگیری اجتماعی از اعمال خشونت علیه مأموران پلیس هنگام اجرای وظیفه

است. به منظور روشن شدن وضعیت تفاوت و هم‌چنین ترتیب و اولویت گویه‌های مطرح شده از آزمون رتبه‌ای فریدمن استفاده شد که نتیجه آن به شرح جدول ذیل است:

جدول شماره (۳): نتایج آزمون واریانس فریدمن عوامل برون سازمانی (ناجا) پیشگیری اجتماعی از اعمال خشونت علیه مأموران پلیس هنگام اجرای وظیفه

عوامل	مجموع امتیازات	میانگین	انحراف استاندارد	واریانس	مرتبه میانگین
آشنا کردن شهروندان با حدود اختیارات مأموران پلیس از طریق اجرای برنامه های آموزشی	۱,۳۱۳	۴.۳	۱.۰۲	۱.۰۳۵	۱۸.۷۷
ترویج الگوهای صحیح رفتاری چگونگی برقراری ارتباط بین شهروندان و مأموران پلیس از طریق رسانه ملی	۱,۳۳۷	۴.۰۶	۱.۰۴	۱.۰۸۶	۱۶.۲
آموزش همگانی در جهت آشنا نمودن شهروندان با حقوق شهروندی	۱,۳۴۱	۴.۰۷	۰.۹۹	۰.۹۷۹	۱۶.۱
رواج فرهنگ مراجعه به دواير مشاوره و مددکاری مستقر در مراکز پلیس	۱,۳۳۱	۴.۰۴	۰.۹۸	۰.۹۶۹	۱۵.۷۹
اجرای برنامه‌های آموزشی با مشارکت چهره‌های تأثیر گذار جامعه در راستای ترویج الگوی صحیح برخورد با مأموران پلیس هنگام اجرای وظیفه	۱,۳۲۵	۴.۰۲	۱.۰۲	۱.۰۴۲	۱۵.۷۴
تقویت جنبه عاطفی روابط پلیس بامردم از طریق رسانه‌ها	۱,۳۱۵	۳.۹۸	۱.۰۳	۱.۰۶۲	۱۵.۴۷
ایجاد فرهنگ اعتماد به پلیس بین شهروندان و ترویج آن	۱,۳۱۵	۳.۹۸	۱.۰۳	۱.۰۵۶	۱۵.۱۲
ایجاد مراکز مشاوره برای ارائه مشاوره در زمینه های مختلف زندگی به شهروندان از سوی دولت	۱,۱۴۷	۳.۷۶	۱.۰۶	۱.۱۳	۱۳.۳۴

مقایسه مرتبه میانگین مؤلفه‌های مطرح شده در جدول (۳) نشان می‌دهد که بیشترین رتبه مربوط به آشنا کردن شهروندان با حدود اختیارات مأموران پلیس از طریق اجرای برنامه های آموزشی با میانگین رتبه ۱۸,۷۷ می‌باشد و کمترین آن مربوط به ایجاد مراکز مشاوره برای ارائه مشاوره در زمینه های مختلف زندگی به شهروندان از سوی دولت با مرتبه میانگین ۱۳,۳۴ می‌باشد.

ج- بهترین و مؤثرترین راهکارهای درون سازمانی (ناجا) پیشگیری وضعی از اعمال خشونت علیه مأموران پلیس هنگام اجرای وظیفه کدام است؟

جدول (۴)، نشاندهنده نظر پاسخ دهندگان در خصوص میزان تأثیر هفت راهکار درون سازمانی پیشگیری وضعی از اعمال خشونت علیه مأموران پلیس هنگام اجرای وظیفه است. به منظور روشن شدن وضعیت تفاوت و هم چنین ترتیب و اولویت گویه های مطرح شده از آزمون رتبه ای فریدمن استفاده شد که نتیجه آن به شرح جدول ذیل است:
جدول شماره (۴): عوامل درون سازمانی (ناجا) پیشگیری وضعی از اعمال خشونت علیه مأموران پلیس هنگام اجرای وظیفه

مرتبه میانگین	واریانس	انحراف استاندارد	میانگین	مجموع امتیازات	عوامل
۱۸.۰۵	۰.۸۷۳	۰.۹۳	۴.۲۳	۱,۲۸۹	(تعامل و رایزنی به منظور) تدوین و تصویب قوانین متناسب برای برخورد با متخلفان و اعمال کنندگان خشونت علیه مأموران پلیس
۱۷.۶۲	۰.۷۳۸	۰.۸۶	۴.۲۲	۱,۲۸۷	تقویت سیستم ارتباطی مردم با پلیس
۱۶.۹۷	۱.۰۳	۱.۰۱	۴.۱۵	۱,۲۶۶	تقویت جایگاه اقدامات پلیس در مرجع قضایی و حمایت دستگاه قضائی از طریق تعامل با مراجع قضایی
۱۵.۳۵	۰.۹۹۳	۱	۳.۹۷	۱,۲۱۲	تقویت و اطلاع رسانی در خصوص سامانه های نظارتی بر عملکرد پلیس مانند تلفنهای ۱۹۷ و ۱۱۶
۱۴.۹۶	۱.۰۰۱	۱	۳.۹۵	۱,۲۰۵	ساخت فیلم، بازیهای رایانه ای، انیمیشن و ... در خصوص چگونگی برخورد مناسب با مأموران پلیس توسط میادای ذیربط در ناجا
۱۳.۹۷	۱.۱۲۹	۱.۰۶	۳.۸۲	۱,۱۶۵	استفاده از تجهیزات الکترونیکی به منظور کشف اعمال خشونت آمیز در محلهای استقرار پلیس
۱۳.۹۱	۱.۰۴۵	۱.۰۲	۳.۸۳	۱,۱۶۷	نامناسب کردن وضعیت محیطی برای اعمال خشونت توسط پلیس یا علیه پلیس

مقایسه مرتبه میانگین مؤلفه های مطرح شده در جدول (۴) نشان می دهد که بیشترین رتبه مربوط به (تعامل و رایزنی به منظور) تدوین و تصویب قوانین متناسب برای برخورد با متخلفان و اعمال کنندگان خشونت علیه مأموران پلیس با میانگین رتبه ۱۸,۰۵ می باشد

و کمترین آن مربوط به نامناسب کردن وضعیت محیطی برای اعمال خشونت توسط پلیس یا علیه پلیس با مرتبه میانگین ۱۳,۹۱ می‌باشد.

د- بهترین و مؤثرترین راهکارهای برون سازمانی (ناجا) پیشگیری وضعی از اعمال خشونت علیه مأموران پلیس هنگام اجرای وظیفه کدام است؟

جدول (۵) نشان‌دهنده نظر پاسخ دهندگان در خصوص میزان تأثیر هشت راهکار برون سازمانی پیشگیری وضعی از اعمال خشونت علیه مأموران پلیس هنگام اجرای وظیفه است. به منظور روشن شدن وضعیت تفاوت و هم‌چنین ترتیب و اولویت گویه‌های مطرح شده از آزمون رتبه‌ای فریدمن استفاده شد که نتیجه آن به شرح جدول ذیل است:

جدول شماره (۵): عوامل برون سازمانی (ناجا) پیشگیری وضعی از اعمال خشونت علیه مأموران پلیس هنگام اجرای وظیفه

مرتبه میانگین	واریانس	انحراف استاندارد	میانگین	مجموع امتیازات	عوامل
۱۷,۷۱	۱,۰۰۸	۱	۴,۲۱	۱,۲۸۴	تشدید مجازات قضایی خشونتگران علیه پلیس
۱۶,۹۷	۱,۰۳	۱,۰۱	۴,۱۵	۱,۲۶۶	حمایت بیشتر دستگاه قضایی از پلیس در راستای اجرای وظایف محول و اطلاع رسانی همگانی در خصوص این حمایت به منظور کاهش منافع جرم
۱۵,۷۱	۱,۰۵۲	۱,۰۳	۴,۰۳	۱,۲۳۰	ایجاد وضعیت رفاهی متناسب برای مردم از سوی مبادی ذی ربط در دولت
۱۵,۱۸	۱,۱۳۵	۱,۰۷	۳,۹۵	۱,۲۰۴	اجرای طرح‌های انبوه سازی مسکن در راستای فراهم نمودن مسکن متناسب شهروندان
۱۴,۵۱	۱,۰۷	۱,۰۳	۳,۸۹	۱,۱۸۷	اجرای طرح‌های اشتغال زایی کلان به منظور رفع معضل بیکاری
۱۴,۳۴	۱,۱۹	۱,۰۹	۳,۸۵	۱,۱۷۳	افزایش هزینه ارتکاب خشونت علیه پلیس (افزایش خطر دستگیری، کاهش منافع ناشی از اعمال خشونت و...)
۱۲,۸۴	۱,۱۳۵	۱,۰۷	۳,۷۵	۱,۱۴۴	به کارگیری کارکنان دولت به صورت بومی و حتی الامکان داوطلبانه
۱۱,۸۳	۱,۲۵۹	۱,۱۲	۳,۵۷	۱,۰۸۹	نظارت بر توزیع فیلمها و بازیهای رایانه ای مروج خشونت

مقایسه مرتبه میانگین مؤلفه‌های مطرح شده در جدول (۵) نشان می‌دهد که بیشترین رتبه مربوط به تشدید مجازات قضایی خشونتگران علیه پلیس با میانگین رتبه ۱۷,۷۱

می‌باشد و کمترین آن مربوط به نظارت بر توزیع فیلمها و بازیهای رایانه ای مروج خشونت با مرتبه میانگین ۱۱,۸۳ می‌باشد.

۱۰. نتیجه‌گیری

با توجه به مطالب و نتایج تحقیقات و پژوهش‌های میدانی می‌توان در خصوص راهکارهای پیشگیری از اعمال خشونت علیه مأموران پلیس به شرح ذیل نتیجه گرفت:

- مهمترین و مؤثرترین راهکار درون سازمانی پیشگیری اجتماعی از اعمال خشونت علیه مأموران پلیس هنگام اجرای وظیفه عبارت است از: تقویت آستانه تحمل مأموران پلیس در برابر ناملازمات محیطی
- مهمترین و مؤثرترین راهکار برون سازمانی پیشگیری اجتماعی از اعمال خشونت علیه مأموران پلیس هنگام اجرای وظیفه عبارت است از: آشنا کردن شهروندان با حدود اختیارات مأموران پلیس از طریق اجرای برنامه‌های آموزشی
- مهمترین و مؤثرترین راهکار درون سازمانی پیشگیری وضعی از اعمال خشونت علیه مأموران پلیس هنگام اجرای وظیفه عبارت است از: تدوین و تصویب قوانین متناسب به منظور برخورد با متخلفین و اعمال کنندگان خشونت علیه مأموران پلیس.
- مهمترین و مؤثرترین راهکار برون سازمانی پیشگیری وضعی از اعمال خشونت علیه مأموران پلیس هنگام اجرای وظیفه عبارت است از: تشدید مجازات قضایی خشونتگران علیه مأموران پلیس

۱۱. پیشنهادها

با توجه به نتایج کلی تحقیق و براساس امتیازات عوامل توسط هر دو گروه پاسخ دهنده به پرسشنامه می‌توان چنین نتیجه گرفت که راهکارهای پیشگیرانه اجتماعی بیشتر مورد توجه پاسخ دهنده‌گان بوده، و به عبارتی دیگر از نظر آنان راهکارهای پیشگیرانه اجتماعی مؤثرتر از راهکارهای پیشگیرانه وضعی تلقی شده است. با توجه به این مطالب و در راستای پیشگیری از خشونت علیه مأموران پلیس می‌توان راهکارهای پیشنهادی زیر را مورد توجه قرار داد:

- هماهنگ کردن بخشهای عمومی و خصوصی دست‌دراندرکار در زمینه پیشگیری از

بزهکاری علیه مأموران پلیس و نهادهای عمومی مرتبط غیرمستقیم مانند آموزش و پرورش، سازمان صدا و سیما، شهرداری‌ها و....

- باید با تعیین چارچوب این پیشگیری، همه شهروندان در پیشگیری از خشونت سهیم شوند؛ یعنی بدون آگاهی مردم از اهداف پیشگیری اجتماعی و بدون شرکت تمامی مردم، پیشگیری اجتماعی عملی نمی‌گردد؛ مثلاً در مورد اعمال خشونت علیه مأموران پلیس به‌منظور پرهیز از این رفتار، اطلاع‌رسانی در زمینه پلیس مردمی و تشریح وظایف آن با هدف غایی تأمین امنیت برای خود مردم.
- از آنجا که جامعه یکی از واحدهای اصلی و مسئول پرورش اجتماعی افراد است، به‌منظور یکپارچگی و یکدلی، باید ترتیب اقدامات متناسب از جمله مراقبتهای روزانه را بدهد.
- دستگاه‌های آموزشی و پرورشی باید دقت و توجه خود را به افرادی وسعت بخشند که در معرض مخاطرات اجتماعی قرار دارند، برنامه‌های اختصاصی مربوط به پیشگیری از خشونت علیه پلیس باید گسترش یابد.
- رسانه‌های جمعی باید از نقش و مسئولیت وسیع اجتماعی خویش و نیز از تأثیر خود در پیام‌رسانیهای مربوط به چگونگی برخورد با مأموران پلیس آگاه باشند. این رسانه‌ها باید با بازگو کردن پیامهای منسجم از طریق روشی متعادل از قدرت خود برای جلوگیری از اعمال خشونت علیه مأموران پلیس استفاده کنند.
- با کمک پلیس و همکاری رسانه‌های جمعی نسبت به شناسایی افراد پرخاشگر نسبت به مأموران پلیس و افرادی که رفتاری جامعه‌پسند و منطقی با مأموران پلیس داشته‌اند، اقدام، و نسبت به تشویق یا تنبیه آنها از بعد اجتماعی اقدام گردد.
- اجرای برنامه‌های بازتوانی روحی به‌منظور مأموران پلیس که در محیط‌های سخت و وضعیت نامطلوب محیطی نسبت به ادای وظیفه مشغول هستند از سوی مبادی ذی‌ربط.
- مشارکت دادن قشرهای مختلف شهروندان در مأموریت‌های پلیس و ایجاد حس همدلی مانند طرح همیار پلیس برای دانش‌آموزان، پلیس پلیس باشید و....
- تلاش به‌منظور افزایش آگاهی و اطلاع‌رسانی دقیق به مردم در خصوص حقوق و وظایف متقابل شهروندان و پلیس نسبت به یکدیگر و حفظ حقوق مردم از طریق احترام متقابل در عین برخورد قاطعانه و سریع و بموقع با عاملان جرم و تخلف

منابع فارسی

۱. ارونسون، الیوت (۱۳۶۹). روان‌شناسان اجتماعی، ترجمه حسن شکرکن، انتشارات رشد.
۲. انجمن مبارزه با آسیب‌های رفتاری، خشونت (جزوه درسی)، انجمن، ۱۳۸۴.
۳. تبریزی، محسن (۱۳۸۱). سیری در مفاهیم و نظریه‌های خشونت- پرخاش و پرخاشگری به‌منظور ساخت و ارائه یک مدل علمی-توصیفی خشونت در ورزش، نشریه علوم اجتماعی، بهار و تابستان ۱۳۸۱.
۴. حافظ‌نیا، محمدرضا (۱۳۷۷). مقدمه‌ای بر روش تحقیق در علوم انسانی، انتشارات سمت.
۵. رزنام، دنیس (۱۳۸۰). پیشگیری از جرم، ترجمه حمیدرضا حبیبی، انتشارات معاونت آموزش ناجا.
۶. فروم، اریک (۱۳۶۱). هنر عشق ورزیدن، ترجمه سعدالله علیزاده، نشر گلشایی.
۷. کار، مهرانگیز (۱۳۷۹). پژوهشی درباره خشونت علیه زنان در ایران، نشر روشنگران و مطالعات زنان.
۸. محمندنسل، غلامرضا (۱۳۸۶). پیشگیری اجتماعی و وضعی از جرم، فصلنامه دانش حفاظتی و امنیتی، ش ۵، زمستان.
۹. مشروطه، بتول (۱۳۷۸). بررسی رابطه بین ساختار سنتی و پرخاشگری در سازمانهای دولتی شهر کرمان / پایاننامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی کرمان.
۱۰. نجفی ابرندآبادی (۱۳۸۳). علی حسین، مباحثی در علوم جنایی، به کوشش شهرام ابراهیمی.

منابع انگلیسی

1. Argyle Michael, 1993 , Bodily communication, Routledge.
2. Baron, Robert, and Donn Byren (1994) Social Psychology: Understanding Human Interaction . Allyn and Bacon.
3. Coakley jayj, 1998, sport in society; Issues and controversies Mc Graw- Hill Inc.
4. Smith Peter B. AND Bond michoel Harris (1993) social psychology across cultures; Analysis and perspectives. Harvester wheatsheaf.